

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงินที่สามารถระบุได้ และไม่มีรูปธรรม ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่กิจการถือไว้เพื่อใช้ในการผลิต หรือจำหน่ายสินค้า หรือให้บริการ เพื่อให้ผู้อื่นเช่าหรือเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารงาน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2546) ยกตัวอย่างเช่น ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร สัมปทาน เป็นต้น ซึ่งสินทรัพย์ประเภทนี้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง การนำเสนองบการเงิน ได้กำหนดให้เป็นรายการที่ต้องแยกแสดงไว้เป็นบรรทัดหนึ่งพร้อมกับจำนวนเงินในงบดุล เพื่อที่จะทำให้งบการเงินนั้นสะท้อนให้เห็นถึงฐานะการเงินของกิจการได้ชัดเจนขึ้น เพราะโดยปกติแล้วสินทรัพย์ไม่มีตัวตนจะเป็นสินทรัพย์ประเภทที่ให้ประโยชน์ในลักษณะที่ทำให้ธุรกิจได้เปรียบคู่แข่งช่องทางใดทางหนึ่ง เช่น สามารถที่จะตั้งราคาขายได้สูงกว่า ทำให้ต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า หรือเป็นตัวแทนจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว (ดิชพงศ์ พงศ์ภัทรชัย, 2546) ซึ่งกิจการใดที่สามารถแสดงให้เห็นถึงรายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนดังกล่าวนี้ได้ ก็จะทำให้กิจการนั้นมีโอกาสในการลงทุนหรือการทำกำไรได้มาก ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถือว่ามีค่าสำคัญและจำเป็นต่อนักลงทุนเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินใจ

ดังนั้นเพื่อให้การตัดสินใจของนักลงทุนเป็นไปอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น รายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนที่แสดงในงบดุลของกิจการ ควรจะสะท้อนให้เห็นถึงประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการจะได้รับในอนาคตอย่างแท้จริง ซึ่งในอดีตที่ผ่านมา ประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีเรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตนนี้ใช้อย่างเฉพาะเจาะจง แต่จะอ้างอิงแนวทางการปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องดังกล่าวจากแม่บทการบัญชี (เมธากุล เกียรติกระฉาย และศิลปพร ศรีจันทพร, 2544) ทำให้การปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของแต่ละกิจการแตกต่างกันไปแล้วแต่ดุลยพินิจ หรือการตีความของกิจการ เพื่อความเป็นสากล ทางสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยจึงได้มีการออกร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน มาใช้ปฏิบัติกับรายการที่เข้าเงื่อนไขของการเป็นสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ซึ่งร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 38 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (IAS No.38, "Intangible Assets") โดยมีเนื้อหาหลักกล่าวถึง วิธีการปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องการรับรู้รายการสินทรัพย์ไม่มีตัวตนในงบการเงิน การวัดมูลค่าของสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตั้งเมื่อเริ่มแรก

และภายหลังการรับรู้เมื่อเริ่มแรก โดยร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้อนุญาตให้สินทรัพย์ไม่มีตัวตน แสดงมูลค่าด้วยราคาที่ดีใหม่ได้ ภายหลังการรับรู้เมื่อเริ่มแรกด้วยราคาทุน และการเปิดเผยข้อมูล เกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน

เดิมร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน จะมีการประกาศใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2547 แต่ต่อมาได้มีการประกาศเลื่อนการใช้ออกไป เพื่อรอฟังผลพิจารณาพิจารณาจากฝ่ายต่างๆ ถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาของส่วนหนึ่งของร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นเรื่องการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้เมื่อเริ่มแรก ซึ่งร่างมาตรฐานการบัญชีเดิมได้ตัดแนวทางที่อาจเลือกปฏิบัติออกไป ให้มีเฉพาะแนวทางที่กำหนดให้ถือปฏิบัติเพียงทางเดียว (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2543) ซึ่งเสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ทางคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีแห่งประเทศไทย จึงได้มีการปรับปรุงเพิ่มแนวทางที่อาจเลือกปฏิบัติในการวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้ในครั้งแรก ด้วยราคาที่ดีใหม่เข้าไป (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2546) ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการทบทวนข้อมูลจากประชาพิจารณ์ จึงทำให้ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ยังไม่ได้ประกาศบังคับใช้

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมต่างๆ สามารถนำร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตนนี้ มาถือปฏิบัติได้ก่อนที่ร่างมาตรฐานการบัญชีจะมีผลบังคับใช้ (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2546) ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะมีการประกาศใช้ และทำให้ทราบถึงปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ โดยเฉพาะในกลุ่มสื่อสารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีการใช้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนในการดำเนินธุรกิจเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นกรรมสิทธิ์หรือสิทธิในการใช้อุปกรณ์สื่อสารต่างๆ ที่ได้จากรัฐ สัมปทาน ฯลฯ ซึ่งสินทรัพย์ไม่มีตัวตนเหล่านี้จะต้องมีการปฏิบัติทางบัญชีให้ถูกต้อง เพื่อที่งบการเงินของกิจการจะได้แสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้ทำการศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาการปฏิบัติทางบัญชี เรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสื่อสาร ว่ามีการนำเอาร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตนมาถือปฏิบัติแล้วหรือไม่อย่างไร โดยจะทำการศึกษถึงวิธีการปฏิบัติทางบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน โดยศึกษาจากงบการเงินกลุ่มสื่อสารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2548 และไตรมาสที่สองของปี 2549 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องและผู้สนใจใช้ประกอบในการอ้างอิงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงวิธีปฏิบัติทางบัญชี และการเปิดเผยข้อมูลสำหรับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนของกลุ่มสื่อสารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตและวิธีการศึกษา

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาถึงวิธีปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน โดยอ้างอิงจากร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตนในเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้สินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามมาตรฐาน การวัดมูลค่าเริ่มแรกของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน รายจ่ายที่เกิดขึ้นภายหลังการได้มาของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน การวัดมูลค่าภายหลังการได้มาของสินทรัพย์ไม่มีตัวตน การคิดค่าตัดจำหน่าย รวมทั้งวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเมื่อสินทรัพย์ไม่มีตัวตนมีการค้อยค่าลง การเลิกใช้และการจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน โดยศึกษาจากงบการเงินปี 2548 และไตรมาสที่สองของปี 2549 ของกลุ่มสื่อสารในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 16 บริษัท

วิธีการศึกษา

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ สิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องรวมทั้งงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสื่อสารปี 2548 และไตรมาสที่สองของปี 2549 จำนวน 16 บริษัทในเรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน เพื่อเสนอรายงาน

ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มสื่อสาร ในปี 2548 และไตรมาสที่ 2 ของปี 2549 มีบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่อยู่ในกลุ่มสื่อสารจำนวน 20 บริษัท แต่เนื่องจากไม่สามารถจัดหาข้อมูลงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับปี 2548 ที่เปิดเผยต่อสาธารณชนจำนวน 2 บริษัท คือ บริษัท จัสมิน เทเลคอม ซิสเต็ม จำกัด (มหาชน) และบริษัท ฟอรัท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) รวมทั้งจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ข้อมูลในงบการเงินและหมายเหตุประกอบงบการเงินของปี 2548

และไตรมาสที่สองของปี 2549 ของบริษัท ทีที แอนด์ ที จำกัด(มหาชน) และบริษัท แอ็ดวานซ์ อินฟอร์เมชั่น เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ไม่ปรากฏสินทรัพย์ไม่มีตัวตนแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ศึกษา จึงทำการศึกษาจากประชากรจำนวน 16บริษัท แบ่งตามประเภทธุรกิจหลักเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มธุรกิจระบบสื่อสารโทรคมนาคม เป็นกลุ่มธุรกิจที่ให้บริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารโทรคมนาคมผ่านโครงข่ายโทรคมนาคมต่างๆ รวมทั้งบริการรับเหมาออกแบบ ติดตั้งและบำรุงรักษาระบบแบบครบวงจร ประกอบด้วย 5 บริษัท ได้แก่

- 1.1 บริษัท สามารท เทเลคอม จำกัด (มหาชน)
- 1.2 บริษัท อินเทอร์เน็ตเนชั่นเนล เอ็นจิเนียริง จำกัด (มหาชน)
- 1.3 บริษัท เอ็ม เอฟ อี ซี จำกัด (มหาชน)
- 1.4 บริษัท แอ็ดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)
- 1.5 บริษัท ชิน แซทเทลไลท์ จำกัด (มหาชน)

2. กลุ่มธุรกิจให้บริการอินเทอร์เน็ต เป็นกลุ่มธุรกิจที่ให้บริการศูนย์ข้อมูลอินเทอร์เน็ต บริการอินเทอร์เน็ตและบริการรับ-ส่งสัญญาณผ่านดาวเทียมเพื่อการสื่อสารทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ประกอบด้วย 3 บริษัท ได้แก่

- 2.1 บริษัท จัสมิน อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)
- 2.2 บริษัท ซีเอส ล็อกซอินโฟ จำกัด (มหาชน)
- 2.3 บริษัท อินเทอร์เน็ต ประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

3. กลุ่มธุรกิจจำหน่ายอุปกรณ์สื่อสาร เป็นกลุ่มธุรกิจที่นำเข้า เป็นตัวแทนจำหน่ายและจำหน่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่รวมถึงอะไหล่และอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ ประกอบด้วย 4 บริษัท ได้แก่

- 3.1 บริษัท ทีดับบลิวแซด คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
- 3.2 บริษัท บลิส-เทล จำกัด (มหาชน)
- 3.3 บริษัท สามารท ไอ-โมบาย จำกัด (มหาชน)
- 3.4 บริษัท เอ็มลิงค์ เอเชีย คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

4. กลุ่มธุรกิจสื่อสารไอทีและโทรคมนาคมครบวงจรเป็นกลุ่มธุรกิจที่ให้บริการสื่อสารโทรคมนาคมไร้สาย ดาวเทียม ธุรกิจมัลติมีเดียรวมถึงบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงและอุปกรณ์สื่อสารไอทีทุกชนิด ประกอบด้วย 4 บริษัท ได้แก่

- 4.1 บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
- 4.2 บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)
- 4.3 บริษัท ยูไนเต็ด คอมมูนิเคชั่น อินดัสตรี จำกัด (มหาชน)

4.4 บริษัท สามารถ คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน)

การเก็บข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้การรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปีและงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสื่อสาร งบการเงินปี 2548 และไตรมาสที่ 2 ของปี 2549 ที่ผ่านการตรวจสอบและสอบทานจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

1.4 นิยามศัพท์

การปฏิบัติทางบัญชี หมายถึง วิธีการของนักบัญชี หรือผู้สอบบัญชีที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันทเพชร, 2544)

ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องการรับรู้ การวัดมูลค่า และการเปิดเผยข้อมูลสำหรับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2546)

กลุ่มสื่อสาร หมายถึง กลุ่มบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านการสื่อสารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2548 และไตรมาสที่สองของปี 2549 จำนวน 20 บริษัท

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

ทำให้ทราบถึงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเรื่องสินทรัพย์ไม่มีตัวตนตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 51 เรื่อง สินทรัพย์ไม่มีตัวตน รวมถึงการศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจต่อไป